

REFLEXE AMERICKÉ OBČANSKÉ VÁLKY SEVER PROTI JIHU V PRVNÍCH ČESKÝCH IMIGRANTSKÝCH PERIODIKÁCH V USA

Alena Jaklová

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích,
Filozofická fakulta, Ústav česko-německých areálových studií a germanistiky,
Branišovská 31a, 370 05 České Budějovice, Česká republika
e-mail: jaklova@ff.jcu.cz

Abstrakt

Tématem článku je obraz americké občanské války Sever proti Jihu v prvních periodikách, jež vydávali čeští imigranti v USA. Článek v úvodu stručně popisuje masovou emigraci z Čech a Moravy do USA v letech 1848 – 1914, uvádí metodologii aplikovanou v článku a materiálový korpus, z něhož vycházely analýzy, jež byly východiskem tohoto textu. Dále je uveden přehled prvních česky tištěných periodik/novin, vycházejících v šedesátých letech 19. století v USA. Následují ukázky z novinových textů dokládající reflexi občanské války Severu proti Jihu v tisku českých imigrantů. Z doložených ukázek je zřejmé, že Češi se o americkou občanskou válku průběžně zajímali, a protože ve staré vlasti sami prošli těžkou zkušeností útisku, odmítali otroctví. Proto po vypuknutí občanské války v roce 1861 sympatizovali s Unií. Održení Konfederace naopak vnímali jako ohrožení svobody a demokracie, tedy hodnot, jichž si v Americe cenili nejvíce.

Keywords

Czech immigrants in the USA; The first Czech-printed immigrant periodicals; The American Civil War North versus South; The image of the war in Czech periodicals.

Úvod

Masová emigrace¹ z Čech a Moravy do USA probíhala zejména v letech 1848-1914. V české historii šlo o zcela jedinečný jev, a to jak svou početností, tak i tím, že jeho důsledkem byl vznik a formování nového etnického společenství. V dalších letech sice zaoceánské vystěhovalectví pokračovalo, svou početností však bylo už daleko méně významné. [1]

Češi se do Spojených států amerických vystěhovali zejména z důvodů ekonomických, a to i přesto, že mnozí čeští občané emigrovali i z důvodů politických. To platí především pro období po roce 1848, kdy dochází k emigraci politických vůdců a účastníků revoluce.² Stejně tak i v přelomových letech 20. století, konkrétně v roce 1938, 1948 a 1968, odcházeli lidé z Čech a Moravy převážně z důvodů politických, které však mohly obsahovat i aspekt ekonomický.

Celkový počet Čechů, kteří za jeden a půl století trvání české emigrace odešli do USA, představovalo 450 000 až 500 000 osob. Dnes žije podle sčítání lidu ve Spojených státech amerických asi 1,5 milionu občanů, kteří se hlásí k českému původu.

¹ Pojem *migrace* užíváme v tomto článku ve smyslu „stěhování“, *emigrace* „vystěhovalectví“ a *imigrace* „přistěhovalectví“. Ne zcela jednoznačně je vymezován pojem *exil*. Znamená vynucenou emigraci, ale někdy také pouze emigraci. *Exulanti*, *vyhnanci*, *psanci* a *uprchlíci* jsou jedinci, kteří musí žít mimo svou vlast, aniž by měli možnost se opět vrátit.

² Nejvýznamnějším z nich byl Vojta Náprstek, pobývající v USA v letech 1848-1858.

Češi se po příchodu do Ameriky nacházeli ve složité životní situaci. Spojené státy americké byly v té době multietnickým a vícejazyčným společenstvím, které bylo vůči přistěhovalcům vyhraněně anglokonformní. Anglokonformita vyžadovala od imigrantů úplné vzdání se původní kultury ve prospěch modelu chování a hodnotových postojů anglosaského jádra [2: 66]. Češi však byli formováni kulturou starého světa, neuměli anglicky a angličtině ani nerozuměli. Z domova ale ovládali němčinu, a proto tuto komplikovanou interkulturní situaci řešili tak, že se často usazovali v blízkosti německých přistěhovalců. Ti emigrovali do Spojených států amerických již od roku 1815,³ a měli tudíž se životem v nové zemi bohaté zkušenosti.

1 Cíl výzkumu, předmět zkoumání

Tento článek obsahově souvisí s tématem, jímž jsme se zabývali více než deset let na přelomu tisíciletí a po roce 2000. Bylo to téma čechoamerických periodik, tedy tiskovin, jež vydávali čeští imigranti v USA v době masové emigrace z Čech a Moravy. Byly to převážně noviny. Jejich vývoj, periodicitu, obsahovou i formální stránku, funkci i politickou či odbornou orientaci jsme sledovali od počátku jejich existence, tzn. od roku 1860, do počátku 21. století. Tehdy ustává produkce imigrantských tiskovin tištěných česky. V současnosti vychází zbývající krajanská periodika jenom v angličtině.

Původním cílem našeho výzkumu bylo zachytit podobu češtiny a její postupný vývoj ve vícejazyčném prostředí Ameriky, projevující se v oficiální psané podobě jazyka, kterou reprezentovala právě čechoamerická periodika. S postupným pronikáním do široké problematiky zkoumaného tématu jsme však zjišťovali, že na texty analyzovaných periodik nestačí aplikovat pouze přístup úzce lingvistický, ale že chceme-li postihnout a rekonstruovat i myšlenkový vývoj přistěhovalců a jejich postupnou asimilaci v nové zemi, musíme při zkoumání imigrantských novin a časopisů uplatnit také interdisciplinárně založený přístup komunikativní. Na základě studia historie, etnologie, žurnalistiky, sociologie a psychologie jsme se pak orientovali i na tematickou a sémantickou stránku textů a na její výklad.

Vlastní téma tohoto článku je součástí výzkumu zaměřeného na sledování etnické a kulturní identity českých přistěhovalců v USA a na její proměny. Změny identity byly sledovány od poloviny 19. století, kdy se Češi v USA usadili, až po současnost. Detailněji byly charakterizovány ve třech historických etapách: v šedesátých a sedmdesátých letech 19. století, v období od devadesátých let 19. století do konce druhé světové války a v období od padesátých let 20. století po současnost. Obsahově-sémantické analýzy textů čechoamerických periodik zasazené do širokého historického a sociálního kontextu a ve vzájemné konfrontaci česko-americké a americko-české umožnily sledovat významné etapy života Čechů v USA a mezi jiným například i hodnocení americké občanské války z hlediska českých imigrantů.

2 Aplikovaná metodologie, materiálový korpus

Česká imigrantská žurnalistika je objektivní reflexí historie české emigrace ve Spojených státech amerických. Interdisciplinární analýzy zkoumaného korpusu žurnalistických textů prováděné na základě vymezení rámcových podmínek celkové životní situace emigrantů a charakteristiky interferencí domácí a cizí kultury mohou umožnit identifikovat formy a projevy různých typů sebereflexe české enklávy v USA. Sem patří i reakce přistěhovalců na občanskou válku Sever proti Jihu, její chápání a prezentace v imigrantském tisku.

³ Celkově se od roku 1815 až 1914 z Evropy do Ameriky vystěhovalo 40 milionů obyvatel, z toho sedm milionů Němců [3: 7, 11]

Náš materiálový korpus byl velmi obsáhlý. V průběhu více než deseti let studia českého imigrantského tisku v USA jsme zjistili, že Češi vydali ve Spojených státech amerických celkem 703 periodických titulů tištěných česky a 116 titulů tištěných anglicky. Pro tento článek jsme však vycházeli z analýz pouze těch tiskovin, jež přistěhovalci vydávali v šedesátých letech 19. století. Šlo především o různá čísla těchto novinových titulů: *Slowan amerikánský*, *Národní noviny*, *Slávie*, *Pozor*, *Pokrok*, *Slowan amerikánský (II)* a *Národní noviny (II)*.

Čechoamerická periodika jsou archivována v Národní knihovně v Praze, v oddělení časopisů Knihovny Národního muzea v Praze, jednotlivá čísla a ročníky pocházející z 19. století, hlavně ale periodika z 20. století obsahují i fondy knihovny samizdatové a exilové literatury Libri prohibiti v Praze. Ojedinelá čísla tiskovin vydávaných v současnosti Čechoameričany vlastní i některé vědecké a krajské knihovny.⁴ Největší a nejúplnější fond čechoamerických novin a časopisů v České republice je však uložen v Krajské sbírce Knihovny Náprstkova muzea v Praze.

3 První česká imigrantská periodika v USA

Periodický tisk začali čeští imigranti ve Spojených státech amerických vydávat na samém počátku šedesátých let 19. století. Bylo to zhruba už po deseti letech od doby, kdy se v USA začali usazovat první čeští přistěhovalci.

Prvním z těchto periodik byl týdeník *Slowan amerikánský*, který začal vycházet v roce 1860 v Racine ve státě Wisconsin. Byl tištěn švabachem a jeho rozsah byly čtyři strany. O tři týdny později, 21. ledna 1860, vyšlo 1. číslo *Národních novin*. *Národní noviny*, rovněž týdeník, vycházely v St. Louisu ve státě Missouri, měly čtyři strany a byly tištěny latinkou. V létě roku 1861 se oba tyto týdeníky spojily a vzniklo nové periodikum - týdeník *Slávie* (zpočátku vycházela v Racine, později v Chicagu). *Slávie* byla tištěna latinkou, ale „aby čtenářstvo „Slovana“, které jen „švábachů“ přivyklé jest, újmu neutrpělo“⁵, jsou zpravidla dvě stránky z celkového rozsahu osmi stran vysázeny švabachem. Dva roky po založení *Slávie* vznikl její suplement, měsíčník *Zvony*. Byl věnován zábavě a poučení, ale do půl roku zanikl. *Slávie* byla demokraticky orientovaný list, který se brzy po svém vzniku stal nejvlivnějším českým periodikem v Americe.

Jako konkurenční list *Slávie* byl v říjnu 1863 založen v St. Louisu týdeník *Pozor*, označený v záhlaví podtitulem *Nové občanské noviny*. V letech 1865-1867 se nazýval *Pozor americký*. *Pozor* vycházel v rozsahu čtyř stran.

V roce 1867 začala katolická strana vydávat v Chicagu týdeník *Katolické noviny*. Tyto první katolické noviny vycházely jen krátce, v květnu roku 1868 byly zastaveny pro nedostatek odběratelů.

Důležité místo v dějinách české imigrantské žurnalistiky zaujímá týdeník *Pokrok* založený v září roku 1867 v Chicagu. Šlo o vyhraněně svobodomyšlný list.

Ke konci šedesátých let 19. století začali Češi v Americe vydávat ještě dvě další periodika: *Národní noviny (II)* v Chicagu (1868-1871) a *Slowan amerikánský*⁶ v Iowa City, později Cedar Rapids (1869-1920). [4]

⁴ Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích archivuje například řadu čísel *Nedělního Hlasatele* z posledního desetiletí minulého století a z přelomu století.

⁵ *Slávie* 1, 1861, č. 1 (30. 10.), s. 3.

⁶ Nespojovat s listem *Slowan amerikánský*, v tomto případě odlišný pravopis ve slově *Slovan*.

4 Americká občanská válka Sever proti Jihu v prvních českých imigrantských novinách

V tematice textů českého imigrantského tisku ze začátku druhé poloviny 19. století se zrcadlí komplikovaný duchovní svět českých imigrantů v nové zemi. Mnoho žurnalistických textů na jedné straně upevňuje národní identitu přistěhovalců tím, že píše o významných událostech české historie, velkých českých osobnostech či o kráse české krajiny s cílem podpořit jejich národní hrdost. Zároveň se ale na týchž stránkách od samého počátku objevují i texty vyjadřující loajální vztah k Americe a přesvědčení o správnosti volby amerického občanství.

Jedním z příznaků měnící se národní identity českých přistěhovalců v Americe byl jejich značný zájem o americkou občanskou válku (1861-1865), označovanou jako válka Severu proti Jihu. Češi, kteří ve staré vlasti sami prošli těžkou zkušeností útisku, odmítali otroctví. Proto po vypuknutí občanské války v roce 1861 sympatizovali s Uníí. Přestože mnozí utekli z Rakouska hlavně proto, aby se vyhnuli vojenské službě, v USA dobrovolně vstupovali do vojsk Severu.

Důvody, které české krajany vedly ke vstupu do armády, byly různé. Někteří jako důvod uváděli vznešené patriotické ideály („*Nechtěli jsme zůstat nečinnými, aby na náš národ nepadlo podezření ze zbabělosti a nelásky k svobodě.*“), pro jiné byl nástup do armády způsobem řešení obtížné finanční situace.

Z textů v krajanských periodikách se dozvídáme, že Češi bojovali na straně Severu proto, že odtržení Konfederace vnímali jako ohrožení svobody a demokracie, tedy hodnot, jichž si v Americe cenili nejvíce. Ti z českých imigrantů, kteří žili ve státech Konfederace, museli být do armády odváděni násilím a i poté mnozí přebíhali k Unii anebo se skrývali. Mezi prvními Čechy, kteří vstoupili do armády Unie, byl Jan Borecký (1828-1908).⁷ [6]

Všechny krajanské listy o americké občanské válce pravidelně informovaly a věnovaly jí značnou pozornost. Komentovaly i veškeré, především politické a ekonomické dění spojené s válkou, otiskována byla i válečná soukromá korespondence. A tak se začal rychle měnit i poměr mezi četností zpráv o Evropě, zejména o Čechách, a zpráv o Americe.

Týdeník Národní noviny vydávaný v St. Louisu vysvětloval krajanům již v únoru roku 1861 význam slova Unie a situaci ve Státech před vypuknutím občanské války. Přitom apeloval na Čechy s výzvou o podporu Unie a jejích ideálů ve jménu spravedlnosti a budoucí svobody všech občanů americké společnosti. Článek, z něhož citujeme, je zároveň dokladem dvojí identity⁸ českých přistěhovalců a jejich pokračující integrace:

„Unie

jest nyní to slovo které od tisíců našich⁹ občanů tisíckrát slyšíme, však rozličně si jej mnohý vykládá, ačkoliv všeci pro jedno a to samé pracují totiž pro udržení jednoty před zbůjníky jižními, přec zásada jakou mnohý pro udržení svazku na jevo dává, jesti rozmanitá a rozdílná. [...]

Ačkoliv každý poněkud mravný a rozšafný pozorovatel nahlednouti musí že tento spolek mezi Severem a Jihem dosti neupřimný neli nepravý jest; každý přirozeny

⁷ Jan Borecký byl jednou z nejznámějších postav staré imigrace. Byl krejčím, ale často přispíval do novin zajímavými a jadrnými články. Pracoval v krajanských spolcích v Milwaukee, St. Louisu a Chicagu. [5]

⁸ Dvojí identita je projevem složitých psychických stavů českých přistěhovalců na počátku jejich asimilace. Přistěhovalci se stále ještě považovali za Čechy, zároveň se však postupně vnitřně ztotožňovali s novou zemí. Na stránkách periodik se dvojí identita projevuje především v šedesátých letech 19. století.

⁹ V citacích dokladů převzatých z žurnalistických textů zachováváme ve shodě s originálním tiskem původní pravopis a původní interpunkci včetně dobových zvláštností, nedůsledností, kolísání i chyb.

rozum nahledne že Svoboda a Otroctví nikdy sobě ruce podati nemohou – leč by obé v jedno splynouti musely. Že takovy spolek tedy za nepřimný a nepřirožený uznávame jesti na bilední a žeby tedy roztržen a zničen býti měl uzná každý mravů – a cituplný občan.

Však nás časem opanovala jiná moc, a my co pravé republikaně t. j. co svobodný svrchovaný národ musíme naše nejvznešenější co máme, totiž, přesvědčení v oběť dáti, a když nám zákon velí my se mu podrobiti musíme, neboť jesti toto ta největší povinnost co každý svobodný občan vykovati má totiž zákon, svá konstituční práva hájeti! Tato doba nám nyní nastává a nam káže, že: Chcemeli naše práva a spolu naši konstituční ústavu hájeti – musíme naš i Unii (jednotu) udržeti a chcemeli naši Unii udržeti, musíme naši konstitucí hájeti.

Ale nehleďme na to přátelé, abychom jednotu udržovali jen z pouhé cti – nebo penězochtivosti aneb jiných nectností, nikoliv. My musíme býti pamětliví v elkých předků této republiky, jejich humanitní duch nas musí ovívati a pak s nimi praviti můžeme:

‘Aby se úplná jednota uzavřela aby se spravedlnost a vnitřní pokoj utvrdily, aby se společná obrana opatřila, všeobecné blaho prospívalo a nám i našem potomkům požehnání svobody se pojistilo. - ‘

Ano nám i našem potomkům a doložme i našem zámorním sousedům aby tato konstituce požehnání svobody pojistila, ano proto my tuto jednotu chceme a musíme hájeti, neboť vezme, že rozpadnutím této unie zlomí se síla svobody a evropští tyrané budou jásat i Národové hlouběji do otroctví klesati.“ (Národní noviny 2, 1861, č. 4, s. 2.)

Zájem českých imigrantů o americkou občanskou válku dokládá i další ukázka. Vyšla 13. dubna roku 1861, tedy jeden den poté, kdy byl zahájen útok jižanských jednotek na federální pevnost Fort Sumter u Charlestonu (12. dubna 1861). Oficiálním začátkem války byl 15. duben 1861. Text, z něhož citujeme, je uvozen mottem z české lidové písně:

„**Bude vojna bude**

A kdo na ni pujde.‘

Nár. píseň.

Tento týden jesti plný válečného křiku, a kdyby měl jeden věřit co se v telegrafických officech a po ulicích mluví a plodí musel by se domýšleti, že se v Jihu již pálí, seká a vraždí. Arcit kdyby to přišlo jen na vojáky a na novináře, ti jsou hned po ruce a válka je hotová, ale tady se to nejedná jen o toho kdo umí nejvíce křičet aneb kdo největším práčem je, aby nám svojí sílu ukázal, tuto se spíše jedná o stát aneb více států dohromady, o jich obyvatelstvo, jejich rozkvět nebo jejich zahynutí.“ (Národní noviny, 2, 1861, č. 13, s. 2.)

V květnu roku 1861 přináší *Slowan americký* v rubrice s názvem *Amerika* článek s titulkem **Příští válka**. Uvádí se zde:

Má-li příští válka ku prospěchu národního blahobytu ssloužiti; tedy wedení její na sskutečných zájmech a vyhodách sspočiwati musí: ssrdnatosst, láska k člověčensstwu k vlassti a k Jednotě nessmi sslábnouti.

Občansstwo sswobodnych Obcí jesst pro ússtawu a Jednotu múžně nadšene, a pro zachowání tohoto draheho dědictwi po sslawnych předkách sswych, proti jižním odbojnikum jmění i žiwoty sswe obětowati odhodlane.

Máme tedy nádeji, že Jednota i usstawa zachowaná bude, a naši sseverní bojownici sslawnym wítězsstwím owěněčení zpět z boje sse nawrátěji.“ (Slowan Amerikánský 2, 1861, č. 21, s. 3.)

Z citované ukázky je zřejmé, že Češi sympatizovali ve válce Severu proti Jihu s Unií a že odsuzovali snahy Konfederace o její odtržení.

Největší pozornost občanské válce a jejímu vývoji věnoval týdeník *Slávie*. Jeho texty popisovaly průběh války, komentovaly ho a dílčí výsledky bilancovaly. Například v roce 1861 následují bezprostředně za sebou texty: *Otroctví a svoboda; Z bojiště; Veliké změny ve vedení války; Příští velká bitva; Nutnost zachránění Unie.*

V roce 1864 jsou to texty s titulky: *Co když dostanou Richmond?; Pokrok války; Ukrotnosti rebelů; První veliké sražení naší armády s rebely; Ze života gen. Granta; Co se stalo za týden na bojišti?; K historii americké války; Události - Konec války se blíží; Odtáhli jsme; Pokroky svobody v naší republice; Poslední zprávy; Přehled událostí; Veleslavné zprávy; Richmond padnul; Zprávy předcházející kapitulaci Lee-ovu; Bitva u Burkesville; Šest jenerálů zajato; Jenerál Lee vzdal se s celým vojskem!! atd.*

České imigrantské listy přinášejí rovněž zprávy o atentátu na prezidenta A. Lincolna, který se udál 14. dubna 1865. Prezident svému zranění o den později podlehl.

Slávie tehdy v horní části titulní stránky přináší obsáhlou zprávu, z níž pochází tento úryvek:

„Zavraždění

Presidenta

AB. LINCOLNA,

A sekretáře pro zahra-

niční záležitosti

SEWARDA.

Zámysl rebelských

desperátů, povraždit ú-

kladně všechny údy vlády naší.

President Lincoln s manželkou byli ve Fordovu divadle v pátek večer, když představovala se hra „American Con-sin“; nacházeli se ve své lóži zrovna nad jevištěm ve druhém pořadí, a po-bočník Cuthbert byl při presidentu. Ku konci třetího jednání vstoupil do lóže jakýsi chlap. Drže v jedné ruce

nůž a v druhé revolver; prezident dával pilný pozor na hru divadelní a nepozoroval člověka; Cuthbert však povšimnul si ho a vstav, tázal se proč tam přišel.

*Vrah ale neodpověděl a střelil prezidenta od zadu do hlavy [...].*¹⁰ (Slávie IV, 1865, č. 186, s. 1.)

Další obsáhlá zpráva je uvozena nápadným titulkem s řadou podtitulků:

„SMRT PREZIDENTA

SEWARD ještě žije!

10,000 doll. vysazeno na

vraha presidentova.

Booth chycen.

Johnson nastoupil úřad

presidenta.

Pohřeb Lincolnův má býti ve

středu.“ (Slávie IV, 1865, č. 186, s. 1.)

Závěr

Konec americké občanské války oslavují všechny české imigrantské listy. Zdůrazňují obrodu svobody, demokracie a zejména odstranění otroctví. Dokládá to i následující úryvek:

„Unie zbavena otroctví.

Sekretář státní vydal prohlášení, že oprava ústav, otroctví se týkající přijata jest od třech čtvrtin veškerých států, a tedy od této chvíle nabývá platnosti. Otroctví jest navždy ze Spojených Státův vyloučeno.“ (Slávie V, 1865, č. 241, s. 1.)

Válečná tematika byla v prvních českých imigrantských novinách v souvislosti s americkou občanskou válkou Sever proti Jihu velice frekventovaná. Nebyla to však tematika jediná. Ve všech česky tištěných novinách převažovala v šedesátých letech 19. století tematika národně a vlastenecky poučná, která podporovala národní život české krajanské enklávy a propagovala obrozenecké ideály i v nové vlasti přistěhovalců. Častá byla také tematika vzdělávací. Tyto texty seznamovaly imigranty s novým domovem, s jeho historií, zeměpisem a zákony, anebo měly charakter čistě praktický: uváděly, kde je možno koupit kvalitní půdu, kde jsou volná pracovní místa, na co je třeba dávat si v nových podmínkách pozor a čeho je nutno se vyvarovat. Tematiku informační představovalo hlavně zpravodajství. Byly to zprávy

¹⁰ V citaci úryvku respektujeme rovněž grafické rozvržení původního textu.

z Ameriky, Evropy, Čech a patřilo sem i zpravodajství lokální. Tematika kulturní byla zastoupena ve všech českých imigrantských novinách. Nejčastěji šlo o čtení na pokračování. Noviny dále uveřejňovaly hodnocení krajanských divadelních představení a některá čísla prvních českých periodik již obsahovala také původní uměleckou tvorbu; byly to většinou básně. V imigrantských periodických listech byla zastoupena rovněž tematika politická a tematika senzační a zábavná. Texty s touto tematikou byly oblíbeny od samého počátku existence imigrantského tisku a jednotlivá periodika je také pravidelně přinášela.

Literatura

- [1] ŠATAVA, L.: *Migrační procesy a české vystěhovalectví 19. století do USA*. Univerzita Karlova, Praha, 1989. ISBN neuvedeno.
- [2] ŠATAVA, L.: České etnikum v jinonárodním prostředí. In: *Češi v cizině 4*. [online]. Ústav pro etnografii a folkloristiku ČSAV a Československý ústav zahraniční, Praha, 1989, pp. 63–74. ISBN 80-85010-00-3. Available from WWW: http://cvc.eu.cas.cz/CVC_004_069.html
- [3] BRUNNER, B.: *Nach Amerika. Die Geschichte der deutschen Auswanderung*. C. H. Beck, München, 2017. ISBN 978-3-406-71149-7.
- [4] JAKLOVÁ, A.: *Čečoamerická periodika 19. a 20. století*. Academia, Praha, 2010. ISBN 978-80-200-1810-6.
- [5] ČAPEK, T.: *Naše Amerika*. Národní rada československá, Praha, 1926.
- [6] DUBOVICKÝ, I.: *Češi v Americe*. Pražská edice, Praha, 2003. ISBN 978-80-7557-165-6.

REFLECTION OF THE AMERICAN CIVIL WAR IN THE FIRST CZECH IMMIGRANT PERIODICALS IN THE USA

The topic of the paper is the image of the American Civil War North versus South in the first periodicals published by Czech immigrants in the USA. The paper begins with a brief description of the mass emigration from Bohemia and Moravia to the USA between 1848 and 1914, and outlines the methodology applied in the paper and the corpus of material that formed the basis of the analysis that informed the text. It also provides an overview of the first Czech-language periodicals/newspapers published in the USA in the 1860s. This is followed by excerpts from newspaper texts illustrating the reflection of the North versus South Civil War in the Czech immigrant press. From the documented excerpts, it is clear that Czechs were continually interested in the American Civil War and, having gone through a difficult experience of oppression themselves in their old homeland, rejected slavery. Therefore, after the outbreak of the Civil War in 1861, they sympathized with the Union. In contrast, they saw Confederate secession as a threat to freedom and democracy, the values they valued most in America.

REFLEXION DES AMERIKANISCHEN BÜRGERKRIEGES IN DEN ERSTEN TSCHECHISCHEN EINWANDERER-PERIODIKA IN DEN USA

Dieser Beitrag beschäftigt sich mit dem medialen Bild des amerikanischen Bürgerkrieges der Nordstaaten gegen die Südstaaten, vermittelt durch die ersten Periodika tschechischer Einwanderer in den USA. Einleitend wird kurz die Geschichte der massenhaften Einwanderung aus Böhmen und Mähren in die Vereinigten Staaten zwischen 1848 und 1914 skizziert, die angewandte Methodologie vorgestellt und das als Grundlage für die Analysen dienende Materialkorpus charakterisiert. Der Beitrag liefert weiterhin eine Übersicht zu den ersten gedruckten Zeitungen und Zeitschriften, die von den tschechischen Einwanderern in den 1860er Jahren herausgegeben wurden. Anhand von konkreten, diesen Quellen entnommenen Textbelegen lässt sich das mediale Bild des Bürgerkriegs zeichnen. Auffällig sind insbesondere das konstante Interesse der Tschechen am Kriegsgeschehen und ihre Ablehnung der Sklaverei, die sich wohl auf ihre eigene Erfahrung von Unterdrückung in der alten Heimat zurückführen lässt. Aus diesem Grund sympathisierten sie nach dem Kriegsausbruch 1861 mit der Union und sahen im Austritt der in der Konföderation zusammengeschlossenen Südstaaten eine Bedrohung für Freiheit und Demokratie, d. h. diejenigen Werte, die sie an Amerika am meisten schätzten.

ODZWIERCIEDLENIE AMERYKAŃSKIEJ WOJNY SECESYJNEJ W PIERWSZYCH CZASOPISMACH CZESKICH IMIGRANTÓW W USA

Tematem artykułu jest wizerunek amerykańskiej wojny secesyjnej Północ - Południe w pierwszych czasopismach wydawanych przez czeskich imigrantów w USA. Na wstępie opracowania krótko opisano masową emigrację z Czech i Moraw do USA w latach 1848-1914, przedstawiono metodologię zastosowaną w artykule oraz materiały, który stanowiły podstawę analiz będących punktem wyjścia dla niniejszego opracowania. W dalszej części zaprezentowano przegląd pierwszych czeskojęzycznych czasopism/gazet wydawanych w USA w latach 60. XIX wieku. Następnie przytoczono fragmenty tekstów prasowych ilustrujące odzwierciedlenie wojny secesyjnej w prasie czeskich imigrantów. Z przedstawionych fragmentów wynika, że Czesi na bieżąco interesowali się amerykańską wojną secesyjną, a także we własnej ojczyźnie sami doświadczyli ciężkiego życia, nie zgadzali się na niewolnictwo. Dlatego po wybuchu wojny secesyjnej w 1861 roku sympatyzowali z Unią. Natomiast secesję Konfederacji postrzegali jako zagrożenie dla wolności i demokracji, czyli wartości, które najbardziej cenili w Ameryce.